

Het is een anvaarde overlevering dat de eerste inwoners van Damme dijkwerkers waren, die het Zwin hadden helpen indijken. Wij zagen ze in die hoedanigheid opstappen in de Gouden-Boomstoet te Brugge. Ze waren er vergezeld van de legendarische hond die voorkomt in het stadswapen van Damme.

Deze dijkwerkers zouden langshier gekomen zijn ter uitvoering van het vredesverdrag van 1167 tussen Filips van de Elzas, graaf van Vlaanderen, en Floris III, graaf van Holland (1). Anderzijds wordt beweerd dat in dit vredesverdrag van dijkwerkers geen spraak zou zijn (2). De herkomst van deze dijkwerkers, en bijgevolg ook de tussenkomst van Filips van de Elzas, zijn dus beide aanvechtbaar.

We hebben reeds herhaaldelijk gewezen op de betrekkingen die hebben bestaan tussen het Noorden van Brugge en Zeeuws-Vlaanderen, langs de bezittingen om van de Gentse St-Pieters- en St-Baafsabdijen. Ook binnen Damme komen twee plaatsnamen voor die naar St-Pietersabdij kunnen verwijzen. In 1355 is daar een plaats genoemd "Sheer sinte Pieter" (3). In de parochiekerk te Damme bestond tussen 1462 en 1478 een stichting genoemd "de dienst van St-Pieter" met een wekelijkse mis belast (4).

In 1319 was er een hofstede genaamd St-Kristoffel (5). Alle St-Kristof-

felnamen vermeld bij Deflou verwijzen naar Damme of naar Zeeuws-Vlaanderen. St Kristoffel werd bijzonder vereerd te IJzendijke. Wanneer in 1405 de stad IJzendijke door overstroming werd geteisterd, kon het grote St-Kristoffelbeeld maar met moeite uit de kerk gered worden. Dit beeld had daar altijd een grote verering genoten. IJzendijk stond onder het patronaat van de St-Pietersabdij te Gent, en het beeld werd overgebracht naar de St-Baafskerk te Oostburg totdat het, te zijner tijd, kon worden geplaatst in een kerk die tot het patronaatschap van de St-Pieter behoorde (6). Het verband tussen de verering van Sint Kristoffel en de St-Pietersabdij is daar duidelijk te herkennen. IJzendijke is ook juist een van de oudstbekende dijknamen uit de streek. En Sint Kristoffel zelf zou tot de stam der hondshoofden hebben behoord, d.i. sterk behaard op het gezicht (7).

Dit brengt ons de naam "Hontsdam" in herinnering en de Diedolfs in Damme(8). Alhoewel de betekenis van de naam Diedolf niet is: die dolf of delfden, toch is het treffend dat begin 14e eeuw deze familienaam voorkwam te Damme, te Assenede en te Biervliet. De Vier Ambachten, Assenede, Boekhoute, Aksel en Hulst, liggen oostwaart van IJzendijke. In de Vier Ambachten woonde een bevolking waaronder sommigen als dijkwerkers naam hadden gemaakt. Driemaal maakt Dr. Gottschalk melding van "dyckers" afkomstig uit de Vier Ambachten (9): namelijk in 1421, in 1422-23 en in 1478. Dat de inwoners van de Vier Ambachten tot in de streek van het Zwin kwamen, blijkt uit het feit dat Ridder Walter van Aksel in 1177 afstand deed van zijn grafelijk leengoed op Kadzand (10).

Ten slotte werd in het eerste artikel van dit nummer van "Rond de Polder-torens" de heer Ose, afkomstig uit de streek van Aksel, genoemd als mogelijk stamvader van de Heren "van Oostkerke". Zoals in de voornoemde bijdrage werd aangestipt, zullen de "van Oostkerke" wel het eerst van al langshier behoefte hebben gehad aan kaden en dijken om hun woning en hun bezittingen te beschermen. En zou de St-Pietersabdij dan geen enkele poging hebben gedaan om haar Heernis west van Hoeke Molen, na de Duinkerke IIIa, terug te winnen?

In dit kader gezien, durven we in overweging nemen of de dijkwerkers, die langs het Zwin werkten ook niet afkomstig kunnen geweest zijn uit de Vier Ambachten. Dat de werken van de stichting van Damme samenvielen met het genoemde vredesverdrag, kan een toeval zijn dat in de kronieken de gekende afmetingen aannam.

N o t a ' s bij "Dijkwerkers, stichters van Damme?"

1. Dr. A. Verhulst: Historische Geografie van de Vlaamse kustvlakte tot omstreeks 1200 blz 25.
2. J. D. Chastelain: Vie et Mort du Pays du Zwin 1955 blz 9.
3. Gaillard: Inscriptions funéraires - Notre Dame blz 463.
4. Biekorf 1959 Nr 11 A blz 352.
5. Wdb Deflou - deel XIV kol 716-718.
6. Dr. Gottschalk: Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen - deel I blz 207-08.
7. P. Meersman: Rembert van Torhout blz 198 nota.
8. Biekorf 1955 Nr 10 blz 257-260: De Diedolfs in Damme, door Z.E.H Viane.
9. Dr. Gottschalk voornoemd blz 25, 29, 94-95.
10. Dr. Gottschalk voornoemd blz 22.